

Югозападен университет „Неофит Рилски“

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Димитрина Стефанова, Правно-исторически факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски“ член на научно жури, съгласно Заповед № 1931 от 14.09. 2017 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски“ в конкурс за заемане на академичната длъжност ДОЦЕНТ в професионално направление 3.4. Социални дейности/Социална работа с безработни лица, обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ в ДВ. бр. 57 от 14 юли 2017 г.

Относно: научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукция, представена от участника в конкурса гл. ас. д-р Виктория Бойкова Сотирова

I. Обобщени данни за научната продукция и дейността на кандидата

Общи данни за кандидата

Гл. ас. д-р Виктория Сотирова е завършила специалност Специална педагогика с квалификация „Логопед и учител в логопедически предучилищни, училищни и клинични учебни заведения“ и Психология с квалификация „Училищен психолог“ в Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград.

Гл. ас. д-р Виктория Сотирова има дългогодишен трудов стаж – преподавателски, научно-изследователски и консултантски. От 1996 г. е асистент в Югозападен университет, а през 2007 г. е доктор по Социология.

Преподавателска дейност и работа със студенти

Преподавателската дейност на гл. ас. д-р Виктория Сотирова включва провеждането на лекционни и семинарни занятия по „Основи на социалната работа с професионална етика“, „Методи на социалната работа“, „Основи на социалния мениджмънт“, „Клинична психология“ и „Андроготика“. Освен това, има ръководство на дипломанти, участие в организационните комитети на множество различни студентски инициативни – научни конференции, научни сесии, студентски групи за доброволци и е била академичен наставник в проекти „Студентки практики“ и „Студентски практики“ - Фаза I. Осъществява и публикации със студенти в реферирано списание [7][9]. Гл. ас. д-р В. Сотирова от 1997г. до 2016 г. е отговорник практическо обучение на специалност „Социални дейности“ ОКС „Бакалавър“ в Катедра „Медико-

социални науки“. Тя активно работи и като отговорник по качеството и член на факултетската комисия за осигуряване и оценяване на качеството на образованието.

Проектни и административни дейности

От предоставените документи за конкурса е видно, че гл. ас. д-р Виктория Сотирова е активен участник в проекти:

- Участие в **6** проекта по Наредба № 9 и по Наредба № 3: **2** като координатор проект; **4** като член на екипа.
- Участие в **9** национални научни и образователни проекта: **2** като академичен наставник; **1** като вътрешен експерт и ключов експерт; **6** като учител.
- Участие в **7** международни научни и образователни проекта: **1** като обучаем и учител; **3** като учител; **3** като член на екипа.

Административна дейност, която осъществява, е свързана с катедра „Медико-социални науки“: участие в разработване на учебни планове и планове по кредитната система; участие в подготовката за институционална акредитация на ЮЗУ „Неофит Рилски“ и акредитация на катедра „МСН“. Разработване и актуализиране на учебни програми за специалност „Социални дейности“ в ОКС „Бакалавър“ - **5** учебни програми, ОКС „Магистър“ **6** учебни програми. За специалност „Социална педагогика“ в ОКС „Бакалавър“ **3** учебни програми, за специалност „Медицинска сестра“ в ОКС „Бакалавър“ **2** учебни програми, за специалност „Акушерка“ в ОКС „Бакалавър“ **2** учебни програми и за специалност „Философия и психоанализа“ в ОКС „Магистър“ **1** учебна програма.

Членство в научни и образователни организации, експертна дейност и допълнителна квалификация

Д-р В. Сотирова е рецензент на научни публикации в издания в България. Тя е приложила справки както за членство в национални и международни организации и асоциации и в редколегии, така и за рецензираните от нея научни трудове.

Д-р В. Сотирова непрекъснато усъвършенства своята професионална квалификация под различна форма като е участвала в 12 специализации и обучения, и е сертифициран **Системен фамилен и брачен консултант** на Българска асоциация по фамилна терапия, Институт по психодрама, индивидуална и групов психотерапия „Бернхард Ахтерберг. Обучение с продължителност три години, 750 часа.

Научна продукция

Представени са 44 научни разработки: **3** монографии – 2 самостоятелно, *1* в съавторство; **1** студия - самостоятелно; **10** публикации в научни рецензирани реферирани списания у нас на български език: 9 първи автор; *1* – втори; **2** публикации под печат в сборници – първи автор; **1** статия в рецензирано реферирано списание на английски (peer referral journals) – втори автор; **4** доклада изнесени на престижни научни международни форуми в чужбина на английски език: *2* – втори автор: *1 публикуван доклад; 1 публикувано резюме; 1* – четвърти автор, *публикуван доклад; 1* - пети автор, участие *без публикация*; **8** доклада, изнесени на престижни национални научни форуми, *с публикация: 5* – първи автор; *3* – втори автор; **6** доклада, изнесени на престижни национални научни форуми, *без публикация: 3* – първи автор; *1* – втори автор; *1* – трети автор; *1* – четвърти автор; **3** доклада, изнесени на научни сесии, *без публикация: 1* – първи автор; *2* – втори автор; **2** публикувани учебника: *1* самостоятелен; *1* в съавторство; **4** стажантски книжки: *3* - самостоятелно; *1* в съавторство – първи автор (под печат).

Цитиранията са **12** на брой: **6** в монографии; **2** в рецензирано реферирано списание (peer referral journals); **1** в учебник; **3** в национални рецензирани реферирани списания.

Тематичната насоченост на представените трудове съответства на тематичното направление на конкурса, а именно Социална работа с безработни лица. В тази връзка е редно да се отбележи, че се наблюдава необходимост за преосмисляне на философията на социалното подпомагане, което прави в трудовете си д-р Сотирова. Още повече, че според прогнозите до 2060 г. населението в трудоспособна възраст ще намалява с 0,3% всяка година. Това означава, че по-малобройна работна сила ще трябва да гарантира запазването на настоящите темпове на растеж. Знаем, че за да бъде ефективна една социална програма, тя трябва да достигне до най-нуждаещите се и да окаже реално влияние върху техните условия на живот и социално включване.

II. Оценка на научните и на практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция

В научно-изследователската продукция на кандидата гл. ас. д-р Виктория Сотирова могат да се открият следните научни приноси:

1. Извежда се същността и значимостта на социалната закрила и по специално на социалната подкрепа при социална работа с безработни и бедни лица [1][3][11][12][25][28].

2. Извеждат се същността и основните характеристики на системата „социална работа“ като управленчески процес и аспектите на безработицата като управляван обект и субсистема на системата „социална работа“ [1][4].
3. Очертава се и се извежда същността на професията „социална работа“ като практико-приложна дейност изискваща: „познаване“, от една страна, на динамично променящите се събития и явления, а от друга – на опита и развитието на социалната работа; „прогнозиране“, разпознаване и осмисляне на съпътстващите социалната дейност проблеми; „разкриване“ на перспективите в развитието на социалната работа [2].
4. Извежда се тезата и убедеността, че социалната работа повишава своята ефективност (какво да се прави) и ефикасност (как да се прави), чрез формиране на умения за комуникация и общуване в процеса на предоставяне на социални закрили и подкрепи на различните групи бенефициенти [29], реализирайки различни по вид и степен на изразеност интеракции в диадата „социален работник-социален клиент“ [1][3][5][10][13][26].
5. Разработен и апробиран в академична среда е модел за провеждане на практическо обучение на студентите от специалност „Социални дейности“ [27][41][42][43][44].

При разглеждане на проблемите на пазара на труда няма някой безгрешен, който да хвърли камък - нито образованието отговаря на очакванията на бизнеса, нито бизнесът се „размърдва“, за да заяви какво иска да знаят неговите работници, а в същото време технологиите се движат със светлинна скорост. В тази ситуация малко се обръща внимание на безработицата и породената от нея бедност като социално-икономически явления със **социално-психологически последици** и в частност на продължителната безработица, в зависимост от реализираната социална работа – социална закрила (програми и мерки), социална подкрепа (посредническа дейност между трудовия посредник и безработното лице) и национална политика. Това е успешен опит да се обхване цялостно едно социално явление. Изискват се изисква различни подходи в управлението на социалната работа както и използването на цял комплекс от социометрични изследвания по проблема. Анализират се и съвместната им интерпретация заслужават научно внимание и признание. Направените изводи от тях са безспорно полезни за научното овладяване на процеса, а оттам и за социалната практика, което виждаме в трудовете на д-р В. Сотирова [1][4][11][25][28].

Проследяването и развитието на социалната работа, основните ѝ проблеми са предпоставка за извеждане на добри практики и поощрителни мерки по заетостта. Развитието в тази посока означава и извеждането на принципи за повишаване на общественото и социално здраве. Изпъква многостранното разглеждане на изследваните въпроси. Кандидатът успешно анализира голям брой теоретични аспекти на социалната работа. Застъпва се идеята, че социална работа е основана на добре изградени метафори, допринасяща за намаляване в значителна степен на съпротивителните функции и защитни механизми на клиента, в частност бедните лица [3], в процеса на работа. Изграденото доверие, в знанията и уменията на помагачия специалист, ще позволи на клиента от една страна да осмисли своя модел на поведение, а от друга да обмисли и да отхвърли или приеме, предложените му алтернативи, с цел по-бърза адаптация и реализация в личностен и социален аспект. Разглежда се и се анализира диадата „социален работник – социален клиент“, с акцент на потребността от дейността и ролята на PR-специалиста в социалната работа [26]. Защишава се тезата за важността и значимостта [5], която PR-специалистите (е необходимо да) заемат в популяризиране дейността на социалната работа.

Видно е, че д-р В. Сотирова има задълбочено познаване на проблемите на практическото обучение в социалните дейности. Тя активно работи за успешното усвояване на набор от практически знания, умения и компетентности, отговарящи на нуждите на различните групи бенефициенти – безработни, бедни, социално слаби, социално изолирани, деца, лица, възрастни, стари хора в риск и неравностойно положение, различни видове семейства и общности, се разработи и апробира иновативен модел за провеждане на практика. Това още веднъж доказва, че творческите търсения и публикуваните трудове не са само с теоретичен характер, за да насочват вниманието единствено към това какво трябва да се промени, а тя работи активно и в практически план как да се осъществи, за да е работещо.

Обобщено може да се твърди, че голяма част от изучаваните проблеми от д-р Сотирова имат особена актуалност. Те са посветени на нови и недостатъчно разработени досега въпроси за усъвършенстване на предлагането на работна ръка, на уменията и на способностите (съответни умения и способности; необходими инвестиции; преодоляване на структурните слабости в системите на образованието и обучението; намаляване на пречките пред заетостта, особено по отношение на групите в неравностойно положение); осигуряване на справедливост, борба с бедността и

насърчаване на равните възможности (принципи на „активното приобщаване“; целенасочени социални политики за предотвратяване на социалната изолация).

Очевидно, в хода на научното си развитие д-р Сотирова разширява научните си интереси, тематиките по които работи и методите, които използва, за да достигне до по-високи нива на научно обобщение и концептуална зрялост.

III. Критични бележки и препоръки

Доброто познаване на теориите и концепции по отношение на социалната работа е добра основа за надграждане на изследванията в тази посока чрез преглед и на европейските практики. Полезно би било също да се оцени ефективността на вече приложените у нас различно насочени национални и регионални програми за борба с безработицата. Тази проблематика е актуална и може да насочи вниманието към някои основни принципи за анализ на състоянието и развитието на социалния мениджмънт.

IV. Заключение

Налице са безспорни научни, теоретични и практически приноси. Учебната и научно изследователската работа и качествата на кандидата ми дават основание да твърдя, че кандидатурата отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „Доцент“. Въз основа на това, предлагам гл. ас. д-р Виктория Сотирова да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“ в Югозападен университет по професионално направление 3.4. Социални дейности/Социална работа с безработни лица.

Дата:

Член на журито:

(Подпис)